

Säkerhetsdatablad

Användare av kemikalier i arbetet hanterar ofta stora volymer av ämnen under lång tid. Företag som släpper ut en kemisk produkt på marknaden ska därför lämna säkerhetsdatablad till yrkesmässiga användare av produkten. Bladet ska informera om produktens farliga egenskaper, risker och de skyddsåtgärder som ska vidtas.

Regler om säkerhetsdatablad finns i Reach

Reglerna om säkerhetsdatablad finns i artikel 31 och bilaga II till Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1907/2006 (Reach).

Säkerhetsdatabladen ska vara så lättlästa och tydliga som möjligt, skrivna på svenska och innehålla alla uppgifter som är av betydelse för att förebygga skador på människor och miljö.

Säkerhetsdatablad ska finnas för följande kemiska produkter:

- Ämnen och blandningar som är klassificerade som farliga (till exempel brandfarliga, oxidiserande, explosiva, hälsofarliga eller miljöfarliga).
- Blandningar som inte klassificeras som farliga men som innehåller minst 1 procent (0,2 procent för gaser) av ett hälso- eller miljöfarligt ämne.
- Blandningar som inte klassificeras som farliga men som innehåller minst ett ämne som har gemenskapsgränsvärde för exponering på arbetsplatsen.
- Även i vissa andra fall krävs säkerhetsdatablad. Läs mer i artikel 31, Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1907/2006 (Reach).

När ska ett säkerhetsdatablad lämnas?

1. Farliga kemiska produkter

Säkerhetsdatablad för kemiska produkter som klassificeras som farliga och som överläts för yrkesmässigt bruk, ska lämnas elektroniskt eller kostnadsfritt på papper. Informationen ska lämnas senast vid första leverans för att korrekta riskhanteringsåtgärder ska kunna vidtas. Uppdaterade blad ska lämnas till alla som mottagit produkten under de senaste 12 månaderna. Det räcker inte att enbart lägga ut säkerhetsdatablad på internet

utan det krävs en mer aktiv handling för att uppfylla kravet på tillhandahållande. Däremot är det en värdefull service om bladen finns tillgängliga på företagets webbplats.

2. Andra kemiska produkter

Säkerhetsdatablad för blandningar som inte är klassificerade som farliga men ändå omfattas av krav på säkerhetsdatablad ska lämnas om yrkesmässiga användare begär det. Upplysning om detta ska finnas på förpackningen.

Läs mer om hur sådan upplysning ska lämnas i bilaga 4, KIFS 2005:7 eller i bilaga II till Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1272/2008 (CLP).

3. Konsumenttillgängliga produkter

Det finns ingen skyldighet att lämna säkerhetsdatablad till konsumenter. Om en yrkesmässig användare eller distributör köper produkter i konsumentförpackning ska leverantören kunna lämna säkerhetsdatablad på begäran.

16 avsnitt som ska vara med i ett säkerhetsdatablad

Säkerhetsdatabladerna består av 16 avsnitt vars rubriker och ordningsföljd är obligatoriska.

All information om produkten, som användaren behöver för att minska riskerna, ska lämnas i bladen. Det är viktigt att bladet ger en entydig bild

av produktens farlighet så att informationen inte är motsägelsefull.

Mer om innehållskravet för säkerhetsdatablad finns att läsa i bilaga II, Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1907/2006 (Reach).

1. Namnet på ämnet/blandningen och bolaget/företaget	6. Åtgärder vid oavsiktliga utsläpp	10. Stabilitet och reaktivitet
2. Farliga egenskaper	7. Hantering och lagring	11. Tokikologisk information
3. Sammansättning/information om beståndsdelar	8. Begränsning av exponeringen/personligt skydd	12. Ekologisk information
4. Åtgärder vid första hjälpen	9. Fysikaliska och kemiska egenskaper	13. Avfallshantering
5. Brandbekämpningsåtgärder		14. Transportinformation
		15. Gällande föreskrifter
		16. Annan information

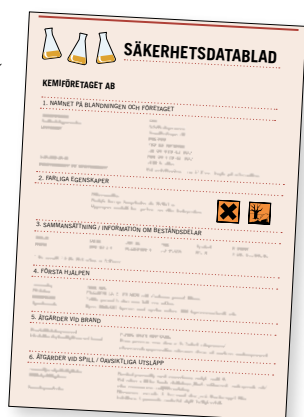
Två regelsystem för klassificering och märkning

I säkerhetsdatabladerna ska bland annat klassificeringar anges. Ibland kan klassificeringarna behöva anges enligt två regelsystem. Det beror på att det under en övergångsperiod fram till den 1 juni 2015 finns två regelsystem för klassificering av ämnen och blandningar: KIFS 2005:7 och CLP-förordningen (EG) nr 1272/2008.

Uppdateringar av säkerhetsdatablad

Det är inte preciserat i regelverket hur gamla säkerhetsdatablad får vara, men översyn och uppdatering bör göras regelbundet.

Uppdatering av bladen ska göras när regler eller sammansättning ändras eller när nya vetenskapliga data kommer fram som ändrar klassificeringen av produkten.

Mer information

- Om säkerhetsdatablad – se www.kemi.se/reach. Reach-upplysningen svarar på frågor om säkerhetsdatablad. Kontakta Reach-upplysningen via länken Reach-upplysningen i den vänstra menyn på www.kemi.se/reach.
- Om klassificering och märkning – se www.kemi.se/km. CLP-upplysningen svarar på frågor om CLP och klassificering och märkning. Kontakta CLP-upplysningen via länken CLP-upplysningen i den vänstra menyn på www.kemi.se/clp.
- Om explosiva, oxiderande och brandfarliga egenskaper samt transportklassificering – kontakta Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, MSB, www.msbmyndigheten.se.
- Om avfall – kontakta Naturvårdsverket, www.naturvardsverket.se.
- Om arbetsmiljöfrågor, till exempel personlig skyddsutrustning, hygieniska gränsvärden – kontakta Arbetsmiljöverket, www.arbetsmiljoverket.se.

Keml och MSB ger råd om säkerhetsdatablad

Kommentarer till utvalda avsnitt i säkerhetsdatablad där det ofta finns brister.

- Tänk på att dessa kommentarer inte täcker hela lagstiftningen utan bara ger vissa råd som kan förbättra bladen.
- Tänk också på att färdiga datasystem, som framställer säkerhetsdatablad, kan medföra olika typer

1. Namn på ämnet/blandningen och bolaget/företaget

Det är viktigt att ange användningsområden. I de flesta fall bör en svensk leverantör kunna nämnas. Om svenskt nödtelefonnummer anges och detta bara kan nås under kontorstid, är det viktigt att det tydliggörs.

2. Farliga egenskaper

Det här avsnittet sammanfattar produktens viktigaste farliga egenskaper och är väsentligt för att bedöma risken på arbetsplatsen. Beskriv produktens skadliga effekter, såväl fysikaliska faror (brand, explosion etc) som hälso- och miljöfaror.

Det är viktigt att inte bara ange produktens klassificering utan även till exempel symptombeskrivningar.

Farliga egenskaper som bara finns i vissa situationer bör också beskrivas, till exempel brandrisk vid uppvärmning eller dammrisk vid uppäckning.

3. Sammansättning/Information om beståndsdelar

Ange beståndsdelarna som ingår i blandningen med deras koncentrationer, klassificeringar och kemiska identiteter.

Om ett koncentrationsintervall anges, bör det anges så noggrant att ämnens bidrag till blandningens farlighet och klassificering framgår tydligt.

Om intervallet 15–30 procent anges och gränsen för en viss klassificering går vid 20 procent, blir det inte tydligt hur stort bidrag ämnet ger till blandningens klassificering.

4. Åtgärder vid första hjälpen

Åtgärderna ska avspegla produktens farlighet. Att bara rekommendera en lång ögonsköljtid oavsett klassificering är inte lämpligt. Om det krävs minst 15 minuters ögonspolning ska det anges i bladet att spol-

av fel. De skapar lätt standardfraser och allmänna fraser som gör det svårt för läsaren att bedöma hur varje enskild produkt ska hanteras.

- Det är också vanligt med säkerhetsdatablad som är fyllda med allmänna formuleringar men som saknar relevant information för produkten. Det är mycket viktigt att informationen i bladen är anpassad och specifik för produkten.

vätskan ska vara tempererad (20–30 °C). Läs mer i AFS 1999:7, Arbetsmiljöverkets föreskrifter om första hjälpen och krisstöd.

5. Brandbekämpningsåtgärder

Ange vad som krävs för att bekämpa en brand med uppgifter om både lämpliga och olämpliga släckmedel, det vill säga sådana som saknar effekt eller i vissa lägen kan förvärra situationen genom att till exempel reagera med produkten.

Ange uppgifter om särskild skyddsutrustning för brandbekämpningspersonal som kan krävas.

Ange särskilda faror som orsakas av produkten vid brand, till exempel risk för explosiva ång/luftblandningar eller skadliga förbränningsprodukter.

6. Åtgärder vid oavsiktliga utsläpp

Ange nödvändiga skyddsåtgärder för att förhindra och begränsa skador av utsläppet, till exempel avlägsnande av antändningskällor och tillgång till ventilation.

Det är viktigt att hänvisa till avsnitt 8 om behovet av personlig skyddsutrustning vid hantering av spill.

En hänvisning till avsnitt 13 om avfall behövs också, så att användaren informeras om hur förorenat saneringsmedel ska tas om hand som avfall.

7. Hantering och lagring

För produkter med specifika användningsområden ska rekommendationerna vara anpassade för avsedd användning. Det är viktigt att informationen stämmer med produktens farliga egenskaper. Att rekommendera överdrivna skyddsåtgärder kan vara lika illa som att bortse från riskerna. Här är två frågor som kan ställas vid utformningen av informationen:

- Vilka risker kan olika arbetsmoment medföra?
- Finns det förslag på lösningar/skyddsåtgärder (till

exempel ventilation, explosionsskyddad elutrustning, ögonsköljningsanordningar nära hanteringsplatser)?

8. Begränsning av exponeringen/personligt skydd

Ställ liknande frågor som i avsnitt 7. Exempelvis behöver materialtyp specificeras på skyddskläder, handskmaterial och andningsskydd och det ska framgå i vilka situationer de behöver användas. Ange också hygieniska gränsvärden för exponering som behöver övervakas. Läs mer i Arbetsmiljöverkets föreskrifter, AFS 2005:17 Hygieniska gränsvärden och åtgärder mot luftföroreningar.

9. Fysikaliska och kemiska egenskaper

Ange produktens aggregationstillstånd (fast, flytande eller gasformig), utseende, färg, viskositet, pH, flampunkt och lukt samt övriga egenskaper som är tillämpliga för produkten.

Det är särskilt viktigt att ange viskositeten eftersom den avgör om produkten ska klassificeras med avseende på risken för kemisk lunginflammation.

Tänk på att för starkt sura eller basiska ämnen och blandningar (pH<2 eller pH>11,5) kan klassificeringen frätande vara aktuell. För blandningar av ämnen ska normalt blandningens egenskaper anges.

10. Stabilitet och reaktivitet

I detta avsnitt anges produktens stabilitet och risken för farliga reaktioner under vissa användningsförhållanden och vid utsläpp.

Beskriv om farliga nedbrytningsprodukter kan bildas och/eller farliga reaktioner kan ske vid sönderfall.

Ange förhållanden och material som kan orsaka farliga reaktioner och därför ska undvikas, till exempel temperatur, tryck, ljus, stötar, vatten, luft, syror, baser eller oxidationsmedel.

11. Toxikologisk information

Under det här avsnittet har många säkerhetsdatablad bara toxicitetsuppgifter utan förklaring vad de står för. Uppgifterna behöver sammanfattas för att kunna förstås av läsaren. Beskrivning av hälsoeffekter och symptom för alla relevanta exponeringsvägar ska anges. Notera att informationen ska vara mer utförlig

än under avsnitt 2.

12. Ekologisk information

Sammanfatta de viktigaste inneboende egenskaperna som kan ge effekter på miljön. Ange relevanta data, till exempel toxicitet, nedbrytbarhet och bioackumulering.

13. Avfallshantering

Ange lämpliga metoder för omhändertagande, såväl för ämnet eller blandningen som för förorenade förpackningar. Det ska framgå om överbliven produkt och förorenad förpackning är farligt avfall. Vad som är farligt avfall framgår av bilaga 2 och 3 i avfallsförordningen (SFS 2001:1063). Lämpligen anges förslag på avfallskoder (EWC-koder) enligt bilaga 2 till avfallsförordningen.

14. Transportinformation

Ange, där det är relevant, transportklassificeringen enligt gällande regler för varje transportslag: ADR (väg), RID (järnväg), IMDG (sjöfart), ICAO/IATA (flyg). Följande uppgifter är de viktigaste men fler kan vara relevanta i det enskilda fallet: UN-nummer, transportklass, farlighetsnummer enligt ADR/RID, transportbenämning och förpackningsgrupp. Ange eventuell klassificering som vattenförorenande (Marine Pollutant) enligt IMDG.

15. Gällande föreskrifter

Ange produktens klassificering och märkning, inklusive risk- och skyddsinformation med fullständiga fraser. Se till att avsnittet stämmer med märkningen.

16. Annan information

Ange gärna om produkten omfattas av några särskilda bestämmelser, till exempel föreskrifter inom området brandfarliga och explosiva varor. Ibland förekommer formuleringar som vill friskriva företaget från ansvaret för det skrivna i bladet. Notera att sådana försäkringar inte har någon rättslig betydelse.